

Referat fra møde den 13. november 2013 i brugerrådet

Mødedeltagere:

CN	Christian Nejtgaard, Allerød Kommune
LP	Leif Pedersen, Albertslund Kommune
PEB	P. E. Birk Jakobsen, Danmarks Idrætsforbund
GB	Gunnar Brüsck, Friluftsrådet (Det Danske Spejderkorps)
OB	Ole Bertelsen, Friluftsrådet (Dansk Vandrelaug)
HB	Helle Bomgaard, Friluftsrådet (Danske Handicaporganisationer)
AH	Alexander Helm, Friluftsrådet (Dansk Rideforbund)
ABH	Anna Bodil Hald, DN (Samråd for Storkøbenhavn)
ML	Mogens Lethrabort, DN (Samråd for Storkøbenhavn)
KB	Kurt Borella, DN (Samråd for Nordsjælland)
TC	Torben Clausen, Danmarks Jægerforbund
JH	John Holm, Dansk Ornitologisk Forening
TB	Troels Brandt, Foreningen Naturparkens Venner
LS	Lars Sørensen, Naturstyrelsen, Driftsplanteamet
JJ	Jens Juelstorp, Naturstyrelsen, Østsjælland
CM	Charlotte Mølgaard, Naturstyrelsen, Østsjælland
KS	Kim Søderlund, Naturstyrelsen, Østsjælland

Desuden deltog Troels Bent Hansen fra DIF

Fraværende:

BA Bjarke Abel, Greve Kommune

Brugerrådets sammensætning: KS orienterede om, at miljøministeren i maj 2013 har besluttet, at Dansk Ornitologisk Forening og Danmarks Jægerforbund skal tilbydes særskilt repræsentation i brugerrådene. DOF er fortsat repræsenteret ved JH, mens Leif Helstrup (LH) har været udpeget af Friluftsrådet. Friluftsrådet har derfor besluttet, at udpege Alexander Helm (Dansk Rideforbund) i stedet for LH. Danmarks Jægerforbund har udpeget Torben Clausen, og det betyder, at Leif Helstrup er udtrådt af brugerrådet.

1 Bemærkninger til referatet fra den 20.3 2013

Ingen bemærkninger.

2. Meddelelser

KS meddelte:

- *Handlingsplan for fredning:* Miljøministeriet, Kommunernes Landsforening og DN præsenterede den 8.11 2013 en ny handlingsplan for fredninger. Der er enighed om fremover at prioritere større sammenhængende naturområder og "perlerne" – og at statens arealer også kan fredes.

- *Stormfaldet den 28.10 2013:* På landplan er det Dansk Skovforenings vurdering at der er væltet 320-350.000 kbm træ. Naturstyrelsen vurderer, at der samlet i styrelsens skove er væltet op mod 110.000 m³ træ, hvoraf 10 procent er løvtræ. Konkret for Østsjælland skønner vi, at der er faldet ca. 500 kbm hvoraf de 10 % er løvtræ. Som udgangspunkt oparbejdes nåletræet, mens løvtræet vil blive efterladt i skovbunden aht. biodiversiteten. Mest muligt efterlades urørt, dog skal skovveje, stier og spor gøres farbare og det kræver flere steder at kævler skæres over.
- *Klimatilpasning:* Naturstyrelsen har som ejer af Bøndernes Hegn givet Gladsaxe Kommune tilladelse til at der kan tilbageholdes mere vand i et mindre vådområde i skoven.
- *Ølsemagle Revle:* Vi har evalueret bekæmpelsen af rynket rose i klitterne og på strandengen (slåning og græsning med får) sammen med kommunen og en lokal botanikere. Der var enighed om at græsningstrykket var korrekt, så det går den rigtige vej. Naturstyrelsen har på opfordring fra flere borgere, som følte sig generet af færysten (typisk hundeejere), opsat en låge, så adgangsforholdene er blevet bedre.
- *Karlstrup Kalkgrav:* Det gode vejr resulterede i mange badegæster og dermed også larm fra fester og megen affald. Naturstyrelsen opsatte på opfordring fra politiet et mere detaljeret tekstschild om ordensregler. Schildet opsættes kun i de varme måneder. Naturstyrelsen har fortsat ikke villet opsætte skraldespande – trods mange opfordringer; idet styrelsen vurderer, at skraldespande ikke vil afhjælpe problemerne, når der er 500 gæster. Solrød Kommune hjælper i øvrigt med til oprydningen via deres JOBS- projekt.
- *Karlstrup Kalkgrav og dykning:* Naturstyrelsen har i dialog med lystfiskerne og dykkerne ændret på reglerne for dykning. Der er indført dykkezoner, og så kræver kørsel med dykkergrej en skriftlig aftale, så det sikres, at dykning ikke bruges som "adgangsbillet" til motor-kørsel i kalkgraven. Ansøgning sker via "Book i naturen".
- *Fredning af Bøndernes Hegn og Aldershvile Skov* er endelig afgjort den 26.6 2013 som en del af fredningen af Bagsværd Sø og Lyngby Sø med omgivelser: Formålet for er bl.a. at sikre og udvikle områdets almene rekreative kvaliteter og friluftsliv, herunder rammerne for rosportsaktiviteter. Der åbnes således for en modernisering af rostadion. Konkret for Naturstyrelsens areal gælder, at skoven mellem skovevejen Kobberdammene og Bagsværd Sø er blevet fredet. Fredningen resulterer ikke i væsentlige ændringer af skovdriften, idet der foreskrives plukhugst og kun plantning med hjemmehørende træarter. Skovgæsterne vil heller ikke opleve ændringer i administrationen pga. fredningen.

3. Fastsættelse af dato for de 2 faste møder i 2014

De to faste møder i 2014 blev fastsat til **onsdag den 26. marts** på Naturcenter Herstedhøje og **onsdag 12. november** på Fiskebæk Naturskole, begge gange kl. 14.30.

På mødet den 26. marts 2014 fastsættes dato og skov for det offentlige møde. Der sigtes på et aftenmøde på en hverdag enten i juni eller august.

4. Evaluering af det offentlige møde den 21.8 2013 i Uggeløse Skov

Der var enighed om, at det var et godt møde med gode drøftelser og et meget flot fremmøde. Borgerne mødte navnlig op for at høre om skovdriften i Uggeløse Skov.

5. Revision af driftsplanen: Drøftelse af zoner for friluftslivet

LS oplyste indledningsvist, at et færdigt udkast til hele driftsplanen forventes at blive sendt i offentlighøring i 8 uger omkring april 2014.

KS fortalte, at Naturstyrelsen (NST) har vurderet at de emner, som der vil være størst interesse for – og måske uenigheder om – vil være zoner for friluftslivet samt måske større tiltag. Derfor er disse punkter sat til drøftelse på brugerrådmødet. Driftsplanen vil rumme mere detaljeret forslag til pleje af en række arealer, men her vurderer NST, at der næppe er uenighed brugerne imellem og drøftelserne mere vil have karakter af, hvad NST har råd til. NST håber på under den offentlige høring at få gode råd om plejen af naturarealerne.

KS redegjorde for zoneringsprincipper:

- **Stillezonen** er der, hvor man kan få den stille naturoplevelse, og hvor skovgæsterne mange steder kan få oplevelsen af uberørt og 'vild' natur, og hvor de ikke rønder ind i store sportsarrangementer. Stillezonerne er sædvanligvis fritaget fra organiserede arrangementer som store orienteringsløb, cykelløb og militære øvelser. Til gengæld må man fortsat færdes frit både til fods og på cykel. Orienteringsklubbernes små meddelelsesløb (under 150 deltagere) kan i henhold til aftalen mellem DOF og NST afholdes i stillezonerne.
- **Facilitetszonen** er der, hvor Naturstyrelsen prioriterer fremtidige større investeringer indenfor friluftsliv, såsom lejrpladser, naturbaser, shelters m.v. En skov kan sagtens have flere zoner, så der er mange aktiviteter i samme skov. Facilitetszonen vil også være kendetegnet ved, at det skal være så nemt som muligt at komme dertil i såvel bil, bus, tog, på cykel som gående.
- **Friluftszonen** er som udgangspunkt lige så egnet til friluftsliv som facilitetszonen, men er ikke prioriteret i forhold til større investeringer for friluftsliv - idet der dog vil være stier og ruter. Publikum vil også her ofte kunne opleve at møde andre besøgende. Sandsynligheden for at opleve ro, stilhed og urørt natur kan ofte være moderat ligesom i Facilitetszonen.

KS fortalte, at NST forslag til zoner indebar, at B-skovene fortsætter som stillezoner, og at der kommer nye stillezoner i Tokkekøb Hegn ved Store Dansedam, hele Ganløse Eged og sydlige del af Krogenlund, samt det nordvestligste hjørne af Vestskoven. I stillezonerne er der flere steder udlagt små facilitetszoner, så eksisterende bålpladser og bålhytter kan fornys. KS pointerede, at der gerne må anlægges og vedligeholdes stier (også MTB- og ridestier) i stillezoner.

Pt er 987 ha B-skov og iht forslaget bliver 1411 ha stillezone. I disse arealer er søerne ikke medregnet. Farum Sø får status som stillezone, mens Furesøen og Bastrup Sø bliver friluftszoner.

Under drøftelsen blev følgende synspunkter fremført (en eller flere gange):

- Der er for mange og for store stillezoner
- Der er for små og som lidt stillezoner
- Facilitetszone ved Store Hareskov er for stor / burde ikke være der
- For stor facilitetszone ved Furesøbad
- For mange facilitetszoner i Ryget Skov / Farum Sø
- Der savnes stillezoner i de ældste bevoksninger i Vestskoven
- Der er masser af stille områder i skov – også i de dele som ikke er stillezoner/B-skove
- Vigtigt at der er veje mellem stillezoner, som de organiserede brugere kan anvende til transport mellem zonerne
- Der bør udlægges stillezone i Uggeløse Skovs sydlige del
- Der bør udlægges stillezone i den centrale del af Ravnsholt Skov
- Det undrer mig at Klevadsmose ikke er et stillezone
- Savner at ridning er nævnt mere konkret

- Jeg holder af "stillezoner"
- Jeg er bekymret for at skovene kan blive mindre brugervenlige, når der kun kan være faciliteter i facilitetszonerne.
- Der er spejderhytter ved Tokkekøb Hegns stillezone, som vil blive påvirket negativt ved en stram administration af stillezonen.
- Jeg synes, at NST forslag er velafbalanceret.

KS sluttede af med at takke for de mange gode råd. NST vil nu overveje zoneringsen igen og gøre sit forslag færdigt. Umiddelbart kom der ikke uventede synspunkter frem under drøftelsen. Der vil fortsat blive udlagt naturzoner (i henhold til aftalen mellem DOF og NST) hvor orientingsløberne ikke må løbe igennem; og det kan være en anden måde at beskytte plante-og dyrelivet på end ved at udlægge stillezoner. KS oplyste, at administrationen af stillezoner vil svare til den der i dag er for B-skovene. Som udgangspunkt tillades ikke organiserede aktiviteter; men der gives tilladelser til DM, VM osv. og spejdere, som er direkte nabo til stillezonen, samt at NST har givet tilladelse til jagttridning i Store Hareskov (også fordi der er et stort veludbygget ridestisnet) på trods af status som B-skov.

6. Revision af driftsplanen: Drøftelse af større tiltag på arealerne

LS gennemgik principperne for forslagene til større tiltag. Der er typisk tale om tiltag som skal forbedre natur- eller landskabsværdierne. Af forslagene kan man se omkostningerne ved anlæg, det man undlader at tjene (offeromkostninger) eller den efterfølgende pleje er høje eller lave, da det naturligvis har betydning for tiltagets prioritering – og om NST har råd. Mange tiltag vil kræve partnerskaber for NST har næppe råd til at gennemføre tiltagene for egne midler.

Under drøftelsen blev følgende synspunkter fremført:

- Der savnes flere arealer med skovgræsning – f.eks. udvidelse af græsning ved Djævlemosen i Jonstrup Vang.
- Der er for mange hydrologiprojekter, hvor NST "bare hæver vandstanden"
- Den flotte ås ved Buresø bør plejes bedre – og ved græsning
- Der efterlyses pleje af lysåben natur ved hydrologiprojekterne
- Er NST opmærksom på udsivning af forurenede vand fra Lossepladsen nord for Risby (i Vestskoven)?
- Positivt med hydrologiprojekter – bare ærgerligt at flere har lav prioritet.
- Godt med en udvidelse af græsningen ved Krogenlund Mose (Småsøerne ved Ganløse Eged)
- Det er vanskeligt at skaffe den rigtige mængde lys til foldfrø, men fint at NST prioritere plejen af denne.
- JJ oplyste, at det er NST's vurdering at arealet på alng sigt bliver til mose, hvis vandafledningen spærres som foreslået.

KS oplyste, at NST gerne vil have hjælp fra foreninger til at holde lysninger ved moser og søer eller i skoven for at sikre gode livsbetingelser – f.eks. for hugorme i Ravnholt Skov

7. Status for Flyvestation Værløse

CM: Orienterede om, at borgerinddragelsesprocessen kommer til at køre til foråret 2014. Det bliver en kombination af "Åben Flyvestation" i en weekend og "idéstorm" på nettet. Der er nedsat en følgegruppe, der - i lighed med skovrejsningsrådene - i de kommende 2-3 år kan rådgive styrelsen om udviklingen af den grønne del af den tidligere Flyvestation Værløse. Herefter overgår rådgivningen til brugerrådet.

Følgegruppen består af repræsentanter udpeget af :Jonstrup 89 (1 medlem), Grundejerforeningen i Laanshøj (1 medlem), Danmarks Naturfredningsforening (1 medlem), Værløse Naturgruppe (1 medlem), Friluftsrådet (3 medlemmer, heraf én repræsentant med særligt fokus på de handicappedes forhold), DIF (1 medlem), DGI (1 medlem), Furesø Museer (1 medlem), Furesø Kommune (2 medlemmer), Ballerup Kommune (1 medlem) og Egedal Kommune (1 medlem)

Referater m.m. vil i lighed med brugerrådet blive lagt på styrelsens hjemmeside.

Første møde i følgegruppen finder sted mandag d. 25. november 2013

8. Status for projekt Mølleåen

KS orienterede med fokus på de uafsluttede delprojekter:

Delprojekt: Rent vand i Mølleåsystemet:

Det er planen, at rensed spildevand skal ledes fra Lundtofte Renseanlæg til Mølleåsystemet via Kalvemosen, Søllerød Sø og Vejlesø samtidig med, at der skal ske sørestaurering i Søllerød Sø og Vejle Sø. En revideret VVM-redegørelse er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet (NMKN) fra hhv. DN og Det økologiske Råd. Der forventes først et svar fra NMKN i starten af 2014. Naturstyrelsen har trukket sin LIFE-ansøgning hos EU og vil først genfremsætte den, når der foreligger en tilladelse fra NMKN.

Delprojekt: Vandløbsrestaurering i Mølleåsystemet:

Der er planlagt vandløbsrestaurering i områderne: Hestetangs Å, Vassingørødløbet og Dumpedalsrenden. Vandløbsprojektet for Hestetangs Å og Vassingørødløbet indgår i den LIFE-ansøgning, der pt. er trukket tilbage. Dette vandløbsprojekt afventer fremsendelse af en ny LIFE-ansøgning. Vandløbsprojektet Dumpedalsrenden med etablering af vådområder i Rudeskov forventes gennemført i 2014, idet dette projekt udelukkende er finansieret af Naturstyrelsen.

9. Status for skovrejsning

KS orienterede:

- *Himmelev Skov:* Intet nyt om erhvervelser. Når ny kortlægning af grundvandsressourcerne er færdig vil kommunen, HOFOR og Naturstyrelsen drøfte om projektområdet skal justeres.
- *Gulddysse Skov:* Roskilde Kommune har besluttet at bidrage til at Gulddysse Skov udvides, med et areal på ca 5 ha, som Naturstyrelsen har erhvervet i 2011 sammen med et areal indenfor projektområdet – ellers skulle arealet være solgt. Arealet tilplantes i 2014. Derudover har kommunen tilkendegivet at ville indgå som en samarbejdspartner, som bidrager økonomisk til en færdiggørelse af projektet. Projektområdet vil blive drøftet/tilpasset og vandværkerne bliver også tilbudt at bidrage. Det er forventningen, at der kan indgås ny aftale i løbet af 2014.

- *Sperrestrup Skov, udvidelse af denne:* Intet nyt siden sidst: HOFOR har opsagt aftalen i februar 2012, fordi ny kortlægning af grundvandsressourcerne har vist, at Sperrestrup Skov ikke ligger indenfor fokusområdet for grundvandsbeskyttelsen af Egholm Kildeplads. Naturstyrelsen er i dialog med Egedal Kommune om, kommunen vil bidrage økonomisk til en videreførelse af projektet.
- *Solhøj Fælded:* Som følge af ny kortlægning af grundvandsressourcerne har samarbejdspartnerne har udarbejdet et forslag til en udvidelse af projektområdet; navnlig mod sydvest. Det er målet og forventningen, at samarbejdspartnerne indgår en ny aftale med et revideret projektområde i løbet af 2014. Med forbehold for kommuneplanens vedtagelse om skovrejsning, så har Naturstyrelsen pr. 1.1 2014 erhvervet omkring 67 ha som kan tilplantes med skov og 30 ha som skal udlægges til slette i projektområdets midterste og sydligste del. Arealerne planlægges tilplantet i 2015.
- *Tune Skov:* Der er erhvervet 8,8 ha, som forbinder styrelsens arealer i øst og vest. Arealerne vil kunne anvendes til Hedebostien (det kommunale stiprojekt mellem Køge Bugt og Roskilde), så der skal koordineres med dette projekt. Naturstyrelsen får først råderet over hele arealet i 2016.
- *Greve Skov:* Samlet set er skoven nu oppe på 110 ha, hvoraf de 105 ha er sammenhængende. Skovvejene og 2 hundeskove er etableret. Naturens dag blev afholdt den 8.9 2013 sammen med kommunen, DN og Friluftsrådet – og samtidig blev en revideret folder udgivet.
- *Hørup skov:* De 3,5 ha er tilplantet i foråret 2013. Jordfordelingsprocessen har endnu ikke givet sig udslag i handler, men der forhandles.
- *Kildebrønde Skov:* Naturstyrelsen har den 1.11 2012 erhvervet den 1. ejendom på 11 ha. Greve Kommune har meddelt, at kommunen udtræder af samarbejdet og har i sin kommuneplan foreslået, at projektområdet bliver til "skovrejsning uønsket". Naturstyrelsen vil sælge bygningerne, men beholder arealet som slette, idet det ligger tæt på HOFORs boringer.
- *Vestskoven:* Ingen nye erhvervelser. Arealerne ved Hede Enge tilplantes først i foråret 2014. Tilplantningen sker i overensstemmelse med den plan som er drøftet i brugerrådet i 2010 bøg og eg som hovedtræarter og med stiforbindelse til fra Vestskoven til Hede Enge. Der sker en justering i metoden til etablering af bøgeskoven: Der plantes poppel (OP42) og sås bog i foråret 2014. Hvis såningen ikke giver det forventede resultat kan vi plante bøg under poplerne i 2020-2022 efter en tynding af poplerne. Forventningen er at poplerne er fjernet inden 20 år med et stort udbytte af flis (biobrændsel) efterladende en flot bøgebevoksning – og til en meget lavere pris end en traditionel bøgebevoksning. Det giver hurtigt et flot skovbillede og bøgene skal sikre at poplernes eventuelle stødskud skygges væk.
- *Snubbekorsskoven:* Ny statsskov etableres i samarbejde med Høje-Taastrup Kommune. Kommunen overdrager arealet (12,6 ha) vederlagsfrit til Naturstyrelsen på vilkår af, at styrelsen planter statsskov på arealet. Planlægningen er sket i samarbejde med kommunen og dens skovråd og drøftet på et offentligt møde den 30.10 2013. De 7,5 ha tilplantes i april 2014, mens de resterende 5,1 ha forbliver mose, eng eller sø eller bliver til slette. Det er ikke et led i aftalen, at skoven skal udvides.

10. Eventuelt

AH opfordrede til, at tipvognssporet i Sønderskoven blev ryddet bedre, for det var velegnet til bl.a. vandring. KS svarede, at NST har begrænsede ressourcer, og der pt desværre ikke var ressourcer til at holde tipvognssporet i god stand. KS opfordrede til at "frivillige" bød ind på opgaven og oplyste at DN vist tidligere havde vist interesse. KB oplyste, at DN Allerød planlægger/overvejer at rydde sporet ved et offentligt arrangement, såfremt NST giver sin tilladelse (og denne fik KB med det samme.)